

Gewasbeschermingsmiddelen en duurzaamheid: geen *contradictio in terminis!*

Weet wat je gebruikt bij *integrated pest management*

Voor een optimale conditie van de golfbaan moet je als greenkeeper weten welk gewasbeschermingsmiddel je moet gebruiken en wanneer. Minder gebruik van chemie is inmiddels vanzelfsprekend, maar het is niet verstandig om klakkeloos te grijpen naar alternatieven, zoals biostimulanten of meststoffen die niet onderzocht zijn en niet toegelaten om schimmels te bestrijden.

Auteur: Heidi Peters

Michel Wimmers, André Steenhuis en Stein de Meulemeester richten zich voor Bayer al jaren op *integrated pest management* (IPM) voor golfbanen in Nederland en België. Hoewel Bayer een grote naam is als het gaat om gewasbescherming, vormt dit team een kleine speler. Golf is immers globaal gezien een wat kleinere branche. Dat maakt voor deze adviseurs niet uit. Zij houden zich dagelijks vol overgave bezig met kennisoverdracht voor een zo goed mogelijk beheer van golfbanen.

Wimmers: 'In Nederland is er een sterke tendens om alle chemische producten uit te bannen, omdat we ze niet nodig zouden hebben. Dit als gevolg van de Richtlijn voor duurzaam gebruik van de EU die boven de markt hangt.

Er wordt sterk gefocust op chemievrij beheer, in Nederland nog meer dan in België. Er wordt ook gehamerd op biologische middelen. Maar niet iedereen is zich ervan bewust dat ook voor biologische middelen toelating vereist is. Voor elk middel moet je dezelfde stappen doorlopen en er zijn vier belangrijke criteria waaraan het moet voldoen: het moet werken, veilig zijn voor de gebruiker, veilig voor de spelers en veilig voor het milieu, zoals waterorganismen en het bodemleven.'

Integrated turf management

Wimmers: 'In alle sectoren wordt vergroend. IPM, *integrated pest management*, is daar een onderdeel van. Greenkeepers spreken overigens liever van *integrated turf management*,

ITM, specifiek voor gras. ITM is een samenspel van maatregelen die moeten leiden tot een gezonde plant in een gezonde bodem.' Wimmers vindt het een goede ontwikkeling dat het ITM-model omarmd wordt door de sector. 'Het is goed dat er gekeken wordt naar het grasbestand, de beworteling, wat er in de bodem zit en welke methoden (eventueel mechanische) gebruikt kunnen worden om jaarrond goed bespeelbare greens te hebben voor de golfers. De condities waarmee banen te maken hebben, zoals de grondsoort en de omgeving, zijn overal anders. Het veranderende klimaat is daarbij een grotere stressfactor dan in het verleden. Door hitte en droogte krijgt gras last van stress. De greenkeeper levert een eeuwig gevecht om het gras in optimale conditie te houden: wanneer neem je maatregelen en welke dan? Dat is ITM. Het is dan wel essentieel om een middelenpakket achter de hand te hebben, want elke plant kan ziek worden, en dat gebeurt nog sneller door stress ten gevolge van hitte of droogte. Komt er een schimmelditbraak, dan zit je met de gebakken peren, want de markt richt zich steeds meer op de spelers. Bij een minder goede green vertrekken spelers eerder naar een andere club dan jaren geleden, toen leden hun vereniging trouw bleven.'

Focus op golf en sport

Wimmers vervolgt: 'Er zijn niet veel fungiciden beschikbaar. André, Stein en ik vormen een team en wij richten ons volledig op sportvel-

Exteris Stressgard (als dat mag, een productfoto)

'Het is van belang om een middelenpakket achter de hand te hebben'

den en golfbanen, in tegenstelling tot andere producenten. Wij zien in onze markt dat de behoefte om te vergroenen in de Benelux veel groter is dan in Frankrijk, het VK en Duitsland. In ons werk zijn wij eigenlijk altijd bezig met "over tien jaar". Tien jaar geleden hadden we niet kunnen bedenken dat er nu zo'n grote behoefte zou zijn aan biologische middelen of werken zonder middelen.'

Als je je focust op de golf- en sportmarkt, moet je middelen hebben die goed werken op gras, vindt Wimmers. 'Dat zijn andere middelen dan wat op aardappelen of tomaten werkt. In de sport heb je te maken met spelers, en je moet voorkomen dat die in aanraking komen met het middel, bijvoorbeeld via de bal. De meeste gewasbeschermingsmiddelen worden toege-

past als het droog en windstil is met weinig zon, vroeg in de ochtend of laat in de avond. Toch blijft belangrijk wát je gebruikt. Vogels, konijnen en andere dieren mogen geen risico lopen. Onze middelen zijn na een uur regenvast; dan neem je ze niet meer mee onder je schoenen. Ze zijn dan ook specifiek gemaakt voor dit doel: golfbanen en sportvelden.' Wimmers vertelt dat de range van zijn team speciaal gemaakt is voor gras. Deze middelen zijn toegelaten en ook onderzocht op neveneffecten voor spelers, dieren en waterorganismes. 'Bayer heeft drie fungicides, waarvan er nu twee op de markt zijn, Exteris Stressgard en Signature Xtra. Volgend jaar brengen we het eerste biologische fungicide op de markt; die is inmiddels goedgekeurd in Nederland. Door de juiste afwegingen te maken, kun je je middelengebruik dus nog terugbrengen.'

Van curatief naar preventief

Volgens Wimmers is vooral het gebruik van curatieve middelen gereduceerd. 'Dat komt doordat de lat voor toelating in Europa veel hoger ligt dan enkele jaren geleden. Er zijn nu veel meer preventieve middelen en die hebben een lager gehalte actieve stof. Het luistert dus veel nauwer bij de bestrijding of preventie. Je kunt binnen 24 uur last krijgen van een schimmelditbraak. Als je die te laat signaleert, loop je achter de feiten aan. Daarom moeten we greenkeepers ook voorzien van tools waarmee ze tijdig kunnen herkennen wat er aan de hand is.

‘De focus moet liggen op *integrated turf management*, waarbij je alle beschikbare toegestane middelen in je plan meeneemt’

Dat hoort ook bij ITM: monitoren, weten welke greens op jouw golfbaan het meest ziektegevoelig zijn.’

Bayer biologisch

De ontwikkeling is dus van curatief naar preventief. Wimmers: ‘Als we hierbij op biologische middelen overgaan, is er een grote omslag in het denken nodig, veel meer dan wanneer je alleen maar een ander middel inzet. Biologische middelen werken vooralsnog minder goed en moet dus vaker ingezet worden. Dit kan voldoende zijn als je er bijtijds mee begint, maar het vergt wel een andere aanpak. Je kunt niet meer wachten totdat het probleem echt zichtbaar is, zoals voorheen. ITM is een geïntegreerde aanpak. Aan het begin van het jaar wordt een plan gemaakt, waarbij je weet welke ziektes de kop kunnen opsteken en welke maatregelen je vooraf kunt nemen. Als er dan een ziekte uitbreekt, weet je welke middelen je kunt gebruiken.’

Meer kapot dan je lief is

Wimmers legt uit: ‘Bij het stoppen met gewasbeschermingsmiddelen hebben sommige greenkeepers hun toevlucht gezocht in meststoffen met koper of ijzer. Die kennen we nog uit de jaren zestig, toen ze gebruikt werden om schimmelziektes uit te bannen. Er waren toen nog geen fungicides. Maar deze meststoffen

met metalen hebben wel degelijk een effect op de gebruiker en de omgeving. Deze invloed op spelers, het bodemleven en waterorganismen wordt helaas niet onderzocht. Met de reguliere, veilige gewasbeschermingsmiddelen gooi je dus iets weg waarvan onderzocht is dat het geen negatieve gevolgen heeft, en dat ruil je in voor iets dat niet onderzocht is, maar waarvan de gevolgen wel globaal bekend zijn. Greenkeepers moeten de juiste afwegingen kunnen maken en die ook afstemmen met hun bestuur en leden.’ De Meulemeester: ‘Schoonmaakazijn is een mooi voorbeeld. Het is van natuurlijke oorsprong, net als zout, maar voor de natuur is het desastreus.’

Wimmers: ‘Hiervoor is bewustwording in de maatschappij nodig. Wat vroeger kon, is nu niet altijd meer de beste oplossing. Dat zie je ook in de onkruidbestrijding in de openbare ruimte. De golfsport staat midden in de samenleving en heeft ook met zijn imago te maken.’

De Meulemeester vult aan: ‘Biologisch is niet per se minder gevaarlijk. Een biologisch middel is nog altijd een pesticide. Weet wat je gebruikt en wees niet bang om producten van Bayer te gebruiken, want die zijn uit-en-te-na gekeurd. In Europa hebben we de strengste wetgeving ter wereld en nog zijn we ongerust. Onze middelen zijn niet gevaarlijk! Dat is echt een misvatting.’ Wimmers besluit: ‘Er werd aanvankelijk ingezet op volledig zonder gewasbeschermingsmiddelen werken. Nu ligt de focus op ITM en worden gewasbeschermingsmiddelen ingezet volgens het principe “nee, tenzij”. Als je werkt volgens ITM is het gebruik van middelen een onderdeel van je werk. Je moet alle stappen doorlopen en vooraf een afweging maken van wat je wel en niet nodig hebt. Bedenk ook hoe je hierover met je achterban wilt communiceren. Als er stoffen in het oppervlaktewater worden aangetroffen, vaak het gevolg van onjuist gebruik, bestaat de kans dat de toelating ingetrokken wordt. En dat hangt samen met het gebruik. Gebruik de middelen dus verstandig; werk conform het voorschrift op het etiket, zodat je het beste resultaat bereikt voor het gras, het bodemleven en het oppervlaktewater.’

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!